

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

- Klagesak nr.:** 34/2011
- Klager:** [REDACTED]
- Klagers prosessfullmektig:** Advokat Bjørn Brauti
- Klagen gjelder:** Krav om ytterligere kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning.
- Beslutningsdato:** 18. april 2012
- I behandlingen har deltatt:** Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen
- Konklusjon:** Klagen tas delvis til følge – skadelidte har krav på maksimal kompensasjon. Krav om renter avslås. Utgifter til juridisk bistand og reiseutgifter dekkes delvis.

1. Prosessuelt – habilitetsinnsigelse

For klagebehandlingen har skadelidte krevd at Odd Helge Olsen fratrer som inhabil. Olsen har blitt forelagt innsigelsen og har avgitt en skriftlig redegjørelse, hvor det fremgår at han ikke anser seg inhabil til å delta i saken. De øvrige nemndsmedlemmene behandlet spørsmålet innledningsvis i møtet, jf. forvaltningsloven § 8 andre ledd. Fra slutningen hitsettes:

Det har i praksis etter forvaltningsloven vært trukket relativt snevre grenser for når en person anses inhabil. Advokat Brauti har ikke fremkommet med noen særlige opplysninger som danner grunnlag for en slik konklusjon. Det er kun anført at forholdet mellom (skadelidte) og Olsen ikke er egnet til å sikre Olsens habilitet, uten at det er fremkommet noen nærmere opplysninger om hvilket forhold dette skulle være. Olsen på sin side har ingen erindring om (skadelidte) fra denne perioden. Etter nemndas oppfatning foreligger det ikke grunnlag for å kjenne Olsen inhabil. Til det er tilknytningen for fjern. Det har ikke fremkommet opplysninger om noen særlige relasjoner mellom partene utover de formelle posisjoner de bekledd. Det har heller ikke vært noen kontakt mellom partene etter avsluttet tjeneste. Olsen har ikke på noe tidspunkt vært involvert i (skadelidtes) sak.

Med bakgrunn i at nemnda er sammensatt av medlemmer som også kommer fra Forsvaret, er det åpenbart at det tidvis vil oppstå situasjoner, hvor personer som fremmer krav har vært på samme sted til samme tid som nemndsmedlemmene, på tidspunkt da begge har tjenestegjort. Det er åpenbart ikke tilstrekkelig til å erklære dem inhabile. Det må foreligge særegne forhold som svekker tilliten til medlemmets upartiskhet. Noen slike særegne forhold er ikke fremkommet.

Nemndas er ei heller enig med advokat Brauti i at en anførsel om inhabilitet i seg selv danner grunnlag for å erklære noen inhabile. Det er i seg selv ikke mulig å konstatere at det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til Olsens upartiskhet alene ved å hevde det.

På denne bakgrunn tar ikke nemnda anmodningen til følge. Odd Helge Olsen er ikke inhabil etter ful § 6, 2.ledd.

2. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████ og opplevde flere dramatiske hendelser. I tiden etter tjenesten har han hatt forskjellige arbeidsforhold i regi av attføringstiltak, men fikk etter hvert økende problemer med blant annet mareritt og flashbacks fra tjenesten. I 2008 ble hans plager godkjent som yrkesskade med diagnosen PTSD. Han er tidligere blitt tilkjent billighetserstatning etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 om billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner

I 2010 ble det fremmet krav etter kompensasjonsforskriften. Etter enighet mellom Statens pensjonskasse (SPK) og skadelidte ble dr. Christian Hjort forelagt oppdraget med å utarbeide spesialisterklæring etter standardmandatet for kompensasjonsforskriften.

Dr. Hjort fant at skadelidte oppfyller kriteriene for Posttraumatisk stresslidelse (PTSD), med en varierende symptomgrad som alt i alt er moderat. Videre stilte han diagnosen Tilbakevendende depressiv lidelse. Han konkluderte med at de traumatiske opplevelser under FN-tjenesten utgjør den dominerende delen av årsakskomplekset til hans PTSD, mens depresjonslidelsen i det vesentlige skyldtes årsaksfaktorer som ikke er direkte relatert til FN-tjenesten, men dog slik at FN-tjenesten utgjør en ikke uvesentlig delkomponent i årsakskomplekset. Imidlertid konkluderes det med at skadelidte mest sannsynlig ville ha hatt tilbakevendende depresjoner også hvis han ikke hadde deltatt i FN-tjenesten. Vedrørende funksjonsevne fant dr. Hjort at skadelidte ikke har noen reell arbeidsevne i det alminnelige arbeidsmarkedet. Medisinsk invaliditet tilknyttet psykiske lidelser ble fastsatt til 30 %, som ble fordelt skjønnsmessig med en halvpart på hver lidelse.

SPK fattet vedtak den 14. juli 2011. Det ble med bakgrunn i den sakkyndige erklæringen, lagt til grunn at den depressive lidelsen mest sannsynlig ville oppstått uavhengig av tjenestegjøringen. SPK fant det rimelig å anvende samme årsaksfordeling for uførheten som for den varige medisinske invaliditetsgraden og tilkjente skadelidte kompensasjon tilsvarende 50 % av maksimal kompensasjon.

Skadelidte har ved advokat Bjørn Brauti påklaget vedtaket med krav om maksimal kompensasjon. Det anføres at det ikke er holdepunkter for å anta at depresjonen er en selvstendig virkende årsak for ervervsuførheten. Det vises til at dr. Hjort drøfter årsaker til depresjon basert på biologiske, psykologiske og sosiale årsaksfaktorer. Disse faktorene representerer skadelidtes sårbarhet og staten må i den sammenheng ta skadelidte som han er. Det er staten som har bevisbyrden for at skadelidte på grunn av depresjonen uansett ville falt ut av arbeidslivet. Det er ikke sannsynliggjort rettslige eller faktiske sammenhenger mellom depresjon og redusert funksjon i arbeidslivet utover dr. Hjorts fordeling av varig medisinsk invaliditet. Dette er ikke tilstrekkelig.

For klageomgangen ble fremlagt korrespondanse mellom advokat Brauti og dr. Hjort i etterkant av SPKs vedtak. Dr. Hjort ga i den sammenheng uttrykk for at skadelidtes depressive plager ville være halvert dersom en tenker tjenesten borte. Det innebærer at skadelidte etter den sakkyndiges vurdering, ville ha hatt en samlet medisinsk invaliditet på 7,5 % som følge av depressiv lidelse, om tjenesten tenkes borte. Skadelidte anførte at en så vidt lav medisinsk invaliditetsgrad ikke ville ha medført ervervsuførhet. Det anføres videre at staten bærer bevisbyrden for at skadelidte ville ha falt ut delvis uansett.

Under saksforberedelsen ble korrespondansen mellom advokat Brauti og dr. Hjort oversendt SPK for kommentar. SPK bemerket at de nye opplysninger fra dr. Hjort er så vesentlige at saken prinsipielt bør hjemvises til SPK, subsidiært at nemnda må omgjøre vedtaket til skadelidtes gunst.

Skadelidte møtte for nemnda sammen med advokat Brauti. Han avga en utdypende forklaring om hendelser under tjenesten og situasjonen senere. Det ble under henvisning til tidligere anførsler, fremholdt at hele uførheten skyldes PTSD-lidelsen og at han har krav på maksimal kompensasjon. Det ble videre anført at skadelidte tilkommer forsinkelsesrenter på de gjenstående 50 % av kompensasjon som ikke er kommet til utbetaling. Det ble i den sammenheng anført at Klagenemndas vedtak i sak 20A er uriktig og at det i henhold til forsinkelsesloven løper renter fra og med fire uker etter at krav er fremmet og tilstrekkelig dokumentasjon foreligger. Således anføres at skadelidte må tilkomme renter fra og med fire uker etter at dr. Hjorts spesialisterklæring forelå, dvs. fra og med 22. juli 2011.

3. Nemndas vurdering

Det er på det rene og ikke bestridt at skadelidte har en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon. Videre er det på det rene at skadelidte er 100 % varig ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmål for nemnda er om hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader, eller om han ville ha falt ut delvis uansett som følge av forhold som ikke skyldes FN-tjenesten.

Kravene til årsakssammenheng må utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det skal i den sammenheng presiseres at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for en forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret.

Det er i utgangspunktet skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. SPKs vedtak innebærer en forståelse av at skadelidte som følge av en depressiv lidelse som ikke er relatert til tjenesten, ville ha blitt varig ervervsmessig ufør med minst 50% også om deltagelse i militære operasjoner tenkes bort. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis varig ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473, og nemndas vedtak i bl.a. sak 4/2011, 15/2011, 19/2011 og 31/2011.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter *"Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag."* Dette får også konsekvenser for kravene til bevis for så vidt gjelder spørsmålet om skadelidte ville ha falt ut uansett.

Basert på de nye opplysningene som er fremkommet, er det etter nemndas syn ikke holdepunkter for å legge til grunn at skadelidte ville blitt delvis ervervsufør om FN-tjenesten tenkes bort. Det fremgår av spesialisterklæringen fra dr. Hjort at opplevelsene under FN-tjenesten er årsaken til skadelidtes PTSD, samtidig som de utgjør en «ikke uvesentlig» delkomponent i årsakskomplekset til den depressive lidelsen. Senere er det presisert at de depressive plagene ville vært halvert om FN-tjenesten tenkes bort, således at kun 7,5 % av den medisinske invaliditeten antas å skyldes utenforliggende forhold. FN-tjenesten er således en samvirkende årsak for deler av den depressive lidelsen. En depresjonslidelse er ikke ensbetydende med tap av ervervsevne. Basert på den relativt beskjedne medisinske invaliditetsgrad skadelidte ville ha hatt om tjenesten tenkes borte, er det etter nemndas syn ikke grunnlag for å anta at denne ville ha påvirket skadelidtes ervervsevne. Det er staten som bærer bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt delvis ervervsufør. Ut fra det samlede bevisbilde, er det nemndas oppfatning at det ikke er sannsynliggjort at skadelidte ville ha falt delvis ut av arbeidslivet om FN-tjenesten tenkes bort.

Det legges til grunn at skadelidte er påført varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon, og at denne har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for at han i dag er 100 % varig ervervsmessig ufør. Konsekvensen av det er at skadelidte har krav på full kompensasjon etter forskriftens § 4. Det er allerede utbetalt kompensasjon for en varig ervervsmessig uførhetsgrad på 50 %. Skadelidte tilkommer ytterligere 50 % av maksimal erstatning, beregnet med grunnlag i grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet.

Ad rentekravet:

Skadelidte har anført at nemndas avgjørelse i sak 20A/2011 er uriktig og at han tilkommer rente på gjenstående kompensasjon fra 22. juli 2011, dvs 4 uker etter at erklæringen fra den sakkyndige forelå. Nemnda har i sakene 4/2011 og 20A/2011 tatt stilling til rentespørsmålet. Det er ikke fremkommet opplysninger som setter denne saken i noe annet lys enn de saker nemnda tidligere har hatt til behandling. Nemndas standpunkt for så vidt gjelder skjæringspunkt for rente fastholdes derfor. Det er først når SPK, eventuelt Klagenemnda, treffer vedtak om at det skal utbetales kompensasjon, at det oppstår et pengekrav som det kan beregnes forsinkelsesrente av. Den resterende kompensasjonsytelsen som skadelidte tilkommer i og med dette vedtak utløser derfor ingen renteplikt bakover i tid. Klagen tas derfor ikke til følge for så vidt gjelder dette punkt.

Ad krav om dekning av utgifter til juridisk bistand samt reise:

For klageomgangen har advokat Brauti fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand i forbindelse med klageomgangen med kr 27.125. I tillegg er krevet dekket utgifter i forbindelse med fremmøte i nemnda som dels knytter seg til juridisk bistand og dels til konkrete utgifter ved reisen. Samlet utgjør kravet for nemndsmøtet kr 26.499, hvorav kr 22.500 er knyttet til juridisk bistand ved fremmøte, etterarbeid samt fravær fra kontoret. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Salæret er høyt, og ligger høyere enn det som generelt sett anses rimelig og nødvendig i tilknytning til klagebehandlingen. Timelistene synes i stor grad å være preget av en form for stykkprisfinansiering med føring av mange kvarter og halvtimer. Nemnda presiserer at det er nødvendige og rimelige utgifter til juridisk bistand som er dekningsmessig under forskriften. Rene standardbrev ved oversendelser av informasjon til eller fra Sekretariatet eller telefonhenvendelser med kartlegging av praktisk informasjon må effektivt kunne utføres av sekretær. Det vises for så vidt til NOU 2011: 16. Nemnda finner at det samlede salærkrav ikke bør overstige 15 timer inkl fremmøte for nemnda. Med bakgrunn i at advokaten har endret timesatsen fra 1.1.2012, legges til grunn en snittpris på kr 1.950,- + mva, totalt kr 36.562,50. I tillegg dekkes advokatens reiseutgifter i forbindelse med fremmøte, kr 3.999.

Skadelidte har i tillegg til egne utgifter ved fremmøte for nemnda, krevet dekket utgifter for ledsager. Dette beløper seg til et samlet krav på kr 13.482,-. Skadelidtes rimelige og nødvendige utgifter til fremmøte dekkes. Nemnda har kommet til at når skadelidte av medisinske grunner har behov for ledsager, bør ledsager ha rett til å få dekket rimelige og nødvendige utgifter som transport, kost og overnatting forbundet med å ledsage skadelidte når dette er dokumentert gjennom legeerklæring. Ledsagers tapte arbeidsfortjeneste ved fremmøte er et krav som faller utenfor det som anses rimelig og nødvendig å dekke.

Nemnda finner etter dette å dekke skadelidtes utgifter med totalt kr 11.067.

4. Konklusjon

Klagen tas til følge i det skadelidte har krav på maksimal ytelse etter kompensasjonsforskriften. Skadelidte tilkommer ytterligere 50% av maksimal erstatning, beregnet med grunnlag i grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet. Pr i dag utgjør grunnbeløpet kr 79.216. Grunnbeløpet reguleres hvert år pr 1. mai. Årets grunnbeløp er foreløpig ikke kjent. Da oppgjør finner sted etter 1. mai, innebærer det at SPK utbetaler kompensasjon etter gammelt grunnbeløp nå tilsvarende 50 % av 35 G, og gjennomfører etter oppgjør basert på differansen mellom gammel og nytt grunnbeløp, så snart det nye grunnbeløpet er klart, jf kompensasjonsforskriften § 4 andre ledd.

Rentekravet tas ikke til følge.

Utgifter til juridisk bistand dekkes med kr 36.562,50 inkl mva. Reiseutgifter for advokaten i forbindelse med klagebehandlingen dekkes med kr. 3.999. I tillegg har skadelidte krav på dekning av utgifter med kr 11.067.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 15. mai 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder